

Predikan 1 söndagen i fastan

(Invocavit)

2018-02-18 i Stockholm

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre Gud och Fader, håll din fattiga, beträngda kristenhet vid makt. Skydda din kyrka, så att hon får behålla ditt evangelium och de heliga sakramenten. Du ser deras anslag, som vill förhindra att ditt ord får förkunnas fritt ibland oss. Övervinn dem och gör deras dårskap om intet. Ge alla församlingar upplysta och trogna lärare. Utrusta dem med kraft, välsigna deras arbete och bevara dem i ett heligt liv. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen. (En bön av Scriver, En liten bönbok, nr 22).

Predikotext (1 årg. Evangelium: Matt. 4 : 1–11.):

1 Sedan fördes Jesus av Anden ut i öknen för att frestas av djävulen. 2 När han hade fastat i fyrtio dagar och fyrtio nätter blev han till slut hungrig. 3 Då kom frestaren fram och sade till honom: "Om du är Guds Son, så befall att de här stenarna blir bröd." 4 Jesus svarade: "Det står skrivet: Människan lever inte bara av bröd, utan av varje ord som utgår från Guds mun."

5 Då tog djävulen med honom till den heliga staden och ställde honom på tempelmurens krön 6 och sade: "Om du är Guds Son, så kasta dig ner! Det står ju skrivet: Han ska befalla sina änglar, och de ska bära dig på sina händer så att du inte stöter din fot mot någon sten." 7 Jesus sade till honom: "Det står också skrivet: Du ska inte fresta Herren din Gud."

8 Sedan tog djävulen med honom upp på ett mycket högt berg och visade honom världens alla riken och deras härlighet, 9 och han sade till honom: "Allt detta ska jag ge dig, om du faller ner och tillber mig." 10 Då sade Jesus till honom: "Gå bort, Satan! Det står skrivet: Herren din Gud ska du tillbe, och endast honom ska du tjäna."

11 Då lämnade djävulen honom, och änglar kom fram och betjänade honom.

I bönen *Fader Vår* ber vi: *Inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.* Till den kristna erfarenheten hör med nödvändighet också frestelsen. Frestelse är i biblisk mening när vi lockas till synd. Ingen kristen kommer undan frestelse och därför skall vi varje dag bedja Gud om att bli bevarade från att falla i synd och följa frestelsen. I grundtexten är prövning och frestelse samma ord. Bakom frestelsen står Djävulen eller Satan. Enligt Bibeln är djävulen en fallen ängel, som redan kort tid efter skapelsen gjorde uppror mot Gud.

Djävulen är Guds motståndare, och Jesus kallar honom "denna världens furste" (Joh. 12:31). Till Adam och Eva kom han i gestalten av en orm. Han lockade de första människorna att äta av den förbjudna frukten. Han ifrågasatte Guds ord och befallning med orden: *"Skulle Gud ha sagt...?"* (1 Mos. 3:1). Bibel 2000 översätter: *"Har Gud verkligen sagt att ni inte får äta av något träd i trädgården?"*

Djävulen ändrade här på Guds befallning och ifrågasatte den. Gud hade bara förbjudit Adam och Eva att äta av **kunskapens träd** på gott och ont. Men djävulen ville få det till att förbudet skulle gälla alla träd i lustgården. Folkbibelns översättning är här missvisande då där står: *"Har Gud verkligen sagt att ni inte får äta av alla träd i lustgården?"* Så

uttrycker man sig på hebreiska, men inte på svenska. Guds befallning var klar: Adam och Eva fick gärna äta av alla fruktträden, med ett enda undantag: kunskapens träd. Det står tydligt och klart: *"Och Herren Gud gav mannen denna befallning: Du kan äta fritt av alla träd i lustgården, men av trädet med kunskap om gott och ont ska du inte äta, för den dag du äter av det ska du döden dö."* (1 Mos. 2:16f).

Det är ju verkligen en stor skillnad om man till ett barn säger: "Du får inte smaka på alla kakorna" eller "Du får inte smaka på någon kaka". Detta visar hur viktigt språket och språkförståelsen är. Guds ord är oss givet för att vi skall förstå det rätt och sedan tro och handla i enlighet med ordet. Den bästa översättningen är sällan den ordagranna, utan den som bäst återger grundtextens mening på det egna språket. Därför är det så viktigt att kyrkan har teologer och präster som både är kunniga i grundspråken och som också har förmågan att förstå texten rätt och uttrycka meningen enkelt, tydligt och klart.

Djävulen vill hela tiden få oss att tvivla på ordet. När Eva gav sig in i diskussion med ormen lockade han henne steg för steg att tvivla på vad Gud hade sagt. Han ville få henne att tycka att Gud var orättvis och hård, när han hade förbjudit människorna att äta av den vackra, underbara och goda frukten. Så kommer djävulen med den värsta frestelsen. Orsaken till förbudet är enligt honom inte att människorna skulle dö - som Gud hade sagt - utan tvärtom att de genom den förbjudna frukten skulle få en alldeles underbar kunskap och själva bli som Gud! Frestelsen var alltså att människan inte skulle bry sig om synden och döden, vilket var en lögn från Guds sida. Istället skulle människorna blir stora och märkvärdiga och framstå som Guds jämlikar: "Ni ska bli som Gud!"

Vi känner igen denna frestelse i den moderna teologin och filosofin. Människans problem är enligt denna inte synden utan tvärtom att människan inte inser hur god hon är innerst inne. Genom att vi "bejakar oss själva" och anser oss själva "goda innerst inne" skall vi förstå att vi inte längre bör tro på någon suverän och allsmäktig Gud, som dömer oss som syndare. Vi skall tvärtom förneka denna stränga gudsbild och göra oss av med den. Då blir vi själva våra egna gudar och behöver inte ha någon över oss. Så blir "självförverkligandet" den enda sanna religionen. Människan sätter sig över Guds ord och väljer själv vad hon vill tro på och vad hon vill förkasta. Men detta är djävulens frestelse, och om vi följer den går det som för Adam och Eva. De måste uppleva att Guds ord var sant och att synden och döden verkligen kom över dem. De blev utdrivna ur lustgården och redan deras första son Kain blev en mördare. Snart var världen full av ondska.

Inte ens de första syndfria människorna kunde stå emot djävulens frestelse. Genom att de följde Satans frestelse kom så synden in i deras liv. Det var ett förskräckligt syndafall. Synden är som en hemsk sjukdom, som drabbar hela människan, och särskilt hennes innersta, hjärtat. Synden kom så över alla människor. Synden är en arvsynd och en arvskuld, som vi alla föds med. Vi är alla under djävulens våld. Vi kan inte frälsa eller rädda oss själva. Det är som när någon blir fånge i ett rebellfäste, från vilket det är omöjligt att fly. Sådana olyckliga fångar blir slagna och torterade och måste utstå fruktansvärda och ohyggliga plågor. Deras enda räddning måste komma utifrån. De måste bli lösköpta och befriade av någon som har större makt än rebellerna.

Denna bild kan vi använda om dagens evangelium, där Jesus kämpar med djävulen. Endast om Jesus segrar kan han lösköpa och befria oss, som är fångar i djävulens rebellfäste. Därför är kampen mellan djävulen och Kristus så viktig för oss. Om djävulen hade segrat i kampen, skulle ingen enda människa kunna bli räddad och lösköpt ur hans våld. Men Skriften säger: *"Ni vet ju att det inte var med förgängliga ting som silver eller guld ni blev friköpta från det meningslösa liv ni ärvt från era fäder. Nej, det var med Kristi dyrbara blod, som med blodet av ett lamm utan fel och brist"* (1 Petr. 1:18f). Och det står: *"Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att bli en förbannelse i vårt ställe"* (Gal. 3:13). Kristi seger över djävulens frestelser i öknen är en del av hans

befrielseverk, hans ställföreträdande lydnad och lidande. Utan detta verk är alla människor för evigt förlorade och fångna under djävulens välde och Guds fördömelse.

Men nu har Kristus segrat. Han segrade och övervann de tre frestelserna i öknen. Om han enbart hade varit en vanlig människa, hade detta varit omöjligt. Men han är både sann människa och sann Gud, och därför kunde han besegra denne världsfurste med sitt blotta ord. Han pekade i varje frestelse på Guds ord: **Det står skrivet!** Djävulen lockar honom då att förstå ordet på fel sätt och använda det för sin egen vinning. Men Jesus visar ordets rätta mening och säger: **Det står också skrivet!**

Jesu frestelse är en del av hela lidandet för vår skull. Han blev fattig för vår skull, för att vi skulle bli rika. Han utstod djävulens hån, förakt, frestelse och prövning ensam och övergiven, anfäktad och plågad. På korset blev han också slutligen totalt övergiven av Gud själv då han säger: *Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig? (Ps. 22:1)*. Han använder här Bibelns egna ord, som syftade på hans korsfästelse och död, då han som människa var övergiven av Gud själv.

Hur var detta möjligt och varför gjorde han det? Jo, genom att han tog på sig alla våra synder och led straffet för dem lösköpte han hela mänskligheten från synden och dess skuld och straff. *"Han fullgjorde vad vi borde och blev vår rättfärdighet, han avvände vårt elände för båd tid och evighet"* (Sv. Ps. 1937, nr 106:2).

Jesu seger över alla frestelser manifesteras främst genom hans uppståndelse. När Jesus hade övervunnit djävulens frestelser i öknen vek han tillbaka. Så kom änglarna och betjänade Jesus. Det var de goda änglarna, som står kvar på Guds sida. De onda änglarna däremot har fallit och gjort uppror, och de strider alltid mot Gud och hans kyrka. Djävulen är deras högste ledare, men med sig har han oräkneliga skaror av onda andar. När de tillfälligt lämnade Jesus visste han, att de snart skulle komma tillbaka. Så ser vi hur Jesu hela verksamhet är en strid mot djävulen och en fullständig seger över honom.

1. Jesus övervinner frestelserna för vår skull

Låt oss nu se närmare på de tre frestelserna.

Den första frestelsen var när Jesus efter 40 dagar i öknen blev fruktansvärt hungrig. Detta är en hunger och en plåga som vida övergår allt vad vi vanliga människor skulle kunna uthärda. Det var en verklig **fasta** för vår skull, som **den helige Ande förde honom in i (v. 1)**. Luther påpekar att den verkliga fastan är när den helige Ande för oss in i stora svårigheter, både kroppsligen och andligen. Att frivilligt avstå från mat och dryck är en mindre fasta, vilket kan ha sitt begränsade värde. Men när fastan tvingas på oss i verkliga anfäktelser prövas vår tro. Då får vi ta vår tillflykt till att Jesus redan har övervunnit alla sådana prövningar och frestelser för vår skull. Matteus skriver:

Då kom frestaren fram och sade till honom: "Om du är Guds Son, så befall att de här stenarna blir bröd (v. 3). Djävulen vill här få Jesus att sätta det jordiska brödet framför allt annat. Det dagliga brödet är enligt Bibeln inte bara maten, utan allt som hör till vårt uppehälle. I sin förklaring till Fader Vår skriver Luther:

Vad är dagligt bröd? Dagligt bröd är allt vad vi behöver för att klara oss väl i livet, t.ex. mat och dryck, kläder, bostad, pengar, ägodelar, en kristen familj, ansvarsfulla medarbetare, god regering, välordnat samhälle, bra väder, fred, hälsa, goda vänner och grannar m.m.

Nu använder djävulen det som i sig är något gott till att bli en frestelse. Istället för att vänta på Guds hjälp i nöden skall Jesus enligt djävulen nu bevisa att han är Guds Son genom att göra stenar till bröd. Så är det också för oss en stor frestelse att sätta det dagliga brödet före Guds nåd och andliga hjälp. När Gud låter oss sakna något blir vi genast otåliga och klagar mot Gud och det sätt han leder oss. Men Jesus faller inte för denna frestelse

utan säger: **Det står skrivet: "Människan lever inte bara av bröd, utan av varje ord som utgår från Guds mun"**(v. 4). Med detta svar från 5 Mos. 8:3 visar Jesus, att vi först och främst skall lita på att all hjälp kommer från Herren, som har gjort himmel och gjort. Vi skall lita på att Han försörjer oss även när vi måste sakna det jordiska, dagliga brödet. Men vi skall inte fresta Gud genom att strunta i att arbeta, studera och sköta våra hem väl. Gud vill att vi skall arbeta flitigt i vår jordiska kallelse. Men vår förtröstan skall inte bero på detta utan enbart på Guds löfte om att Han försörjer vad som än händer. Han är med oss i både medgång och motgång. Då vill han att vi skall sätta Guds rike främst, lyssna på Guds Ord, besöka våra gudstjänster och bruka sakramenten flitigt och bedja. Allt detta skall vi göra i förtröstan på att Gud försörjer oss liksom han bryr sig om varenda liten fågel. Skulle han då inte bry sig om sina människobarn oändligt mycket mer?

Den andra frestelsen innebar att Jesus skulle använda Guds ord för att själv framstå som märkvärdig. **Då tog djävulen med honom till den heliga staden och ställde honom på tempelmurens krön och sade: "Om du är Guds Son, så kasta dig ner! Det står ju skrivet: Han ska befalla sina änglar, och de ska bära dig på sina händer så att du inte stöter din fot mot någon sten"**(v. 5f). Ordet är hämtat ur Ps. 91:11ff. Eftersom det står att änglarna skall bära Kristus på sina händer bör han också visa att detta är sant genom att kasta sig ner för tempelmuren. Men detta vore att fresta Gud. Vi skall inte själva söka upp faran för att triumferande kunna visa att Gud bevarar oss. Under hela Jesu verksamhet ser vi, att han aldrig är ute efter att skapa sensation. När han botar någon förbjuder han den som blivit botad att gå omkring och prata om detta. Frestelsen till andligt högmod och märklig sensation är stor. Om vi som kristna kan visa upp märkliga under och tecken tror vi, att detta måste vara Guds väg. Men det är djävulens frestelse för att vi själva skall bli märkvärdiga och uppblåsta och att vi skall kunna peka på vår andliga verksamhet med stolthet och säga: se hur Gud verkar här hos oss med stora tecken och under! Men Jesus övervinner denna frestelse med orden: **"Det står också skrivet: Du ska inte fresta Herren din Gud"** (v. 7). Med detta svar från 5 Mos. 6:16 visar Jesus, att vi alltid måste ge Gud ensam äran för allt. Vi får inte fresta Gud, utan ödmjukt vänta på Hans egen tid och stund. När den tiden är inne kommer Gud att rädda oss ur all nöd och fara, men vi får inte själva dumdrigt söka upp den. Vi skall också i ödmjukhet predika Guds ord och förvalta sakramenten i Guds församling, men inte för att göra sensation genom att med mänskliga ansträngningar åstadkomma en märklig rörelse med starka känslouttryck, stora upplevelser och all slags modern marknadsföring, som det brukar ske i den s.k. "elektroniska kyrkan". Då blir kristendomen ett Geschäft istället för att vara Guds eget verk.

Lägg märke till att djävulen säger: "Om du är Guds Son..." Djävulen vet, att Kristus är Guds Son, d.v.s. Guds Son av evighet, Gud själv, ett med Fadern och Den Helige Ande. Men han gör allt för att ifrågasätta detta. Han frestar Jesus genom att påpeka att en verklig och sann Guds Son måste visa detta för hela världen med märkliga under och gärningar som gör att alla människor häpnar. En sådan Guds Son borde det vara. Men en Guds Son som plågas, lider och dör kan väl inte vara någon riktig "Guds Son". Så angriper djävulen kristendomens huvudlära att Jesus Kristus är både sann Gud och sann människa. Han vill att vi skall göra oss en egen, falsk bild av hurdan en sann Guds Son måste vara. Om sedan denna bild inte stämmer med hur Jesus verkade lockar Satan oss att förkasta tron på den lidande, hungrande och plågade Jesus, som spikas upp på korset och ger upp andan.

Och det värsta är att djävulen lyckas så väl. Mängder teologer, kyrkoledare, biskopar och präster har för länge sedan strukit det ställföreträdande lidandet ur sin teologi. Istället har de infört läran om den framgångsrike Jesus, som är en jordisk kung och herre och vars syfte är att förbättra denna världen. Men Kristi sanna kyrka håller fast vid ordet om den ställföreträdande, lidande Frälsaren. Så övervinner också vi i tron denna frestelse.

Den tredje frestelsen är när djävulen vill locka Jesus att tillbe Satan för att få jordisk ära. Det står: *Sedan tog djävulen med honom upp på ett mycket högt berg och visade honom världens alla riken och deras härlighet, och han sade till honom: "Allt detta ska jag ge dig, om du faller ner och tillber mig" (v. 8f).* Nu har djävulen slutat att hänvisa till Skriften och kommer direkt med sin egna, djävulska lockelse. Han är ju herre över hela den ogudaktiga världen, och allt detta vill han ge till Jesus, om han bara tillber djävulen istället för Gud. Så utlovades också de första kristna frihet från alla förföljelser om de bara tillbad kejsaren. Det räckte med att offra några få sädeskorn, så blev det slut med all förföljelse. Men om de fortsatte att tillbe Kristus, måste de plågas svårt in i döden. Men även i denna frestelse säger Jesus: Gå bort Satan! Och så hänvisar han till Skriften, som lär oss att enbart tillbe Gud och ingen annan.

Att tillbe djävulen behöver inte vara öppen satanism av det ockulta slaget, vilket givetvis i sig är en fruktansvärd synd. Men att tillbe djävulen är också att göra avkall på Guds ord och den bibliska läran för att på det sättet vinna jordiska och andliga fördelar. Att tillbe Gud är att i tron på Kristus följa honom i allt. Att tillbe djävulen är däremot att avvika från Ordet, att följa sina egna tankar i andliga ting, att kompromissa med Guds ord och ändra det allt efter som det passar. Den som gör så behöver inte längre lida för sin tros skull.

Om Johannes döparen inte hade straffat kung Herodes och dennes hustru för deras äktenskapsbrott, hade han säkerligen inte heller blivit halshuggen och dödad. Men han motstod frestelsen och predikade Guds ord för kungen (Matt. 14).

Petrus däremot förnekade Jesus tre gånger för att inte bli utsatt för hån och förföljelse på översteprästens gård (Matt. 26:69ff).

Paulus medarbetare Demas tröttnade på allt motstånd och all förföljelse och föll för världens lockelser och övergav den rätta kyrkan. Paulus skriver: *"Demas har övergett mig, han fick kärlek till den här världen och reste till Tessalonike"* (2 Tim. 4:10).

Så kan tillbedjandet av djävulen ske på många olika sätt. Gemensamt för dem är att vi försummar eller förnekar vår kristna plikt och Guds ord för att uppnå jordiska eller andliga fördelar eller för att undgå hån, förakt och förföljelse. Men priset är högt: vi avfaller från Gud om vi inte ångrar vår synd och får förlåtelse. Men när djävulen så frestade Jesus med hela världens härlighet stod han fast och svarade: *"Gå bort, Satan! Det står skrivet: Herren din Gud ska du tillbe, och endast honom ska du tjäna"* (v. 10). Orden är hämtade från 5 Mos. 6:13. Vad än Satan frestar oss med skall vi följa Jesu exempel och hålla fast vid Guds ord och löfte.

Vi kan här tänka på Elia och Baals profeter (1 Kon. 18). De var 400 och Elia var ensam. Kungen och hans grymma drottning Isebel gjorde allt för att knäcka Elia och hans lilla kyrka, som till sist nästan bara bestod av honom själv och hans allra närmaste. Vilken stor frestelse det måste ha varit för Elia att kompromissa och gå med i den stora kyrkan, som ju också menade sig ha Guds ord och tjäna Herren. Men Elia var en trogen profet som höll fast vid löftena om Messias, Kristus. Så gav honom Herren hjälp och tröst och seger, trots att han så många gånger fick vara ensam och utstött. Men till sist tog Herren upp honom till himmelen i en eldvagn (2 Kon. 2:11).

2. Genom Jesu seger övervinner också vi frestelserna

Så vann Jesus själv en underbar seger i de tre svåra frestelserna. Troligen upprepade djävulen sina frestelser många gånger i öknen, säger Luther och hänvisar till att Matteus och Lukas inte berättar om frestelserna i samma ordning. Det var utomordentligt svåra frestelser men sedan också en väldig seger. Det var genom denna seger som också vi genom tron får segra. Gud lät Jesus uppstå på tredje dagen och sedan fara upp till himmelen på ett underbart sätt. Han visade därmed att Jesus är Guds ende, gudomlige Son, som har vunnit seger för hela mänskligheten. Djävulen är nu en gång för alla

besegrad. Här nere på jorden rasar han fortfarande, och han kämpar med all sin list mot den kristna kyrkan.

Han har alla icke troende människor i sitt våld, och därför låter han dem ofta få leva i välstånd och yttre frid även om han också plågar många av ren ondska. Men hans raseri riktar sig främst mot Kristus och hans kyrka. När därför någon kommer till tro och börjar vittna om syndernas förlåtelse för Kristi skull gör djävulen allt för att vinna tillbaka denna människa till världen och syndens rike. Han kommer då med samma slags frestelser som han en gång frestade Jesus med. Han lockar oss till att avfalla från ordet och inte längre ta det så noga med vad som står skrivet. Han försöker få oss att misströsta när vi saknar dagligt bröd och kommer in i nöd och svårigheter. Då ger han Gud skulden och uppmanar oss att lämna vår kristendom och ge upp kampen. Eller lockar han oss att inte längre ta det så noga med bönen, bibelläsningen och kyrkobesöken. Andra saker framstår som mycket viktigare.

Lyckas Satan inte på det viset kommer han med frestelser till andligt högmod. Han låtsas vara religiös och vill få oss att bli märkvärdigt andliga i oss själva och framstå som mycket bättre kristna än andra. Han vill inte att vi skall låta oss nöjas med det rena och klara gudsordet och sakramenten, utan vill att vi skall ägna oss åt att skapa stor sensation med våra egna upplevelser, drömmar och underverk. Så blir vi uppblåsta och högmodiga och faller lätt i djävulens snaror.

Den sista och svåraste frestelsen är när vi på grund av Guds nåd och en klar, biblisk bekännelse blir utsatta för hån, förakt och förföljelse. Djävulen kommer då med lockelsen att slippa allt detta och få frid, lugn och ro, om vi bara ger upp och kompromissar och överger vår bekännelse. Han lovar oss en härligt stor och enig kyrka med plats för många åsikter utan alla stridigheter, bara vi gör avkall på tron, lite grann åtminstone. Han lockar oss att som Demas överge församlingen. Han lockar oss att inte längre ta det så noga med synden och ge upp kampen mot de dagliga frestelserna. Han lockar oss när vi upplever hån och förakt och ensamhet att liksom Petrus säga: Jag känner inte den mannen!

Men med dagens evangelium vill Gud få oss att övervinna alla frestelser. Det kan bara ske genom tron. Mitt i allt detta får vi som Paulus säger uppleva en härlig seger: *Vem kan skilja oss från Kristi kärlek? Nöd eller ångest, förföljelse eller svält, nakenhet, fara eller svärd? Det står ju skrivet: För din skull dödas vi dagen lång, vi räknas som slaktfår. Men i allt detta vinner vi en överväldigande seger genom honom som har älskat oss. För jag är viss om att varken död eller liv, varken änglar eller furstar, varken något som nu är eller något som ska komma, varken makter, höjd eller djup eller något annat skapat ska kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre (Rom. 8:35-39).*

Själva kan vi inte övervinna frestelserna. Men genom dopet och tron håller Gud oss fast i sin hand. När vi flyr till honom och ber honom om kraft att övervinna håller han sitt löfte. Då kan vi i tron trotsa djävulen och alla hans anfäktelser och med Kristus triumferande säga:

Gå bort, Satan! Det står skrivet: Herren din Gud ska du tillbe, och endast honom ska du tjäna” (v. 10).

Och då får vi också i tron uppleva att löftesordet är sant och att djävulen viker bort. Vi får uppleva att Guds änglar är med oss i gudstjänsten, i Altarets heliga sakrament och varje dag i vår dopnåd. Det som Jesus upplevde i öknen får då också vi uppleva i den helige Andes kraft:

Då lämnade djävulen honom, och änglar kom fram och betjänade honom (v. 11).

Sist och slutligen kommer detta också att skänkas oss i vår dödsstund eller om Kristus innan dess kommer tillbaka. Om detta ber och anropar vi dig, käre himmelske Fader.

Amen.